

Managementreview Duurzaamheid AHK 2017

<p>Stichting Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten</p> <p>Jodenbreestraat 3 1011 NG Amsterdam</p> <p>Duurzaamheidscoördinator: Mw. M. Kloosterman 020 527 7709 / 06 4326 4722 mirjam.kloosterman@ahk.nl</p>	<p>Management Review 2017 AHK</p> <p>Versie: 1 Datum: 02-03-2018 Status: Definitief</p>	<p>Plaats: Amsterdam Datum: 22.03.18</p> <p>Voor akkoord:</p> <p>Naam: Dhr. Drs. L Verveld Functie: Voorzitter CvB</p>
--	--	--

1. Inleiding

De Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten is zich bewust van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid voor haar leefomgeving en de mogelijke belasting van het milieu door het gebruik van gebouwen en faciliteiten. Daarom spant de AHK zich in om deze belasting zo veel mogelijk te beperken. Ook het energiebeleid is gericht op een continue verbetering van de milieuprestatie van de AHK.

De AHK beoogt hierdoor op een verantwoorde manier invulling te geven aan mondiale en Europese afspraken, zoals deze zijn vastgelegd in de Nederlandse wet- en regelgeving. Zo zijn de Wet Milieubeheer en de Meerjarenafspraken energie-efficiency (MJA3) belangrijke toetsingscriteria voor de AHK.

Onder andere zet de AHK zich in om bij het uitvoeren van haar activiteiten hinder of milieubelasting zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken, en streeft zij naar een hogere efficiency van het energieverbruik. De AHK treft hiertoe noodzakelijke organisatorische maatregelen en technische voorzieningen.

Daarnaast vereist de invoering en handhaving van het energiezorgsysteem van iedereen binnen de organisatie een zo groot mogelijke zorgvuldigheid voor wat betreft de omgang met energie, alsook het naleven van opgestelde procedures en werkinstructies.

Teneinde de kwaliteit van het energiezorgsysteem te handhaven, worden er periodiek interne audits uitgevoerd naar de werking ervan, naar het naleven van wet- en regelgeving en naar de mate van energiebewust werken. Aan de hand van de hierdoor verkregen informatie toetsen het College van Bestuur en de faculteitsdirecties jaarlijks de in de energiebeleidsverklaring genoemde doelstellingen aan de werkelijk behaalde resultaten. Het College van Bestuur stelt zich eindverantwoordelijk voor de implementatie van het energiebeleid en reserveert daarvoor de benodigde middelen.

2. Audit Energie Zorg Systeem (EZS) 2017-2020

Begin 2018 heeft een audit plaatsgevonden van het Energie Zorg Systeem van de AHK. Hieruit blijkt dat de AHK goed presteert en voldoet aan alle eisen die gesteld worden in de basischeck.

3. elektronisch Milieu Jaar Verslag (e-MJV)

Ieder jaar dient de AHK een e-MJV aan te leveren aan RVO.NL (voorheen Agentschap.nl) De AHK heeft 2017 wederom weer voldaan aan de criteria zoals gesteld in het MJA-3 convenant. Het grootste deel van de besparingen kwam ook dit keer op conto van de inkoop van groene elektra die door Nederlandse windmolens wordt opgewekt.

In 2017 is een aanvang gemaakt om vier daken van gebouwen van de AHK te voorzien van zonnepanelen. De installatie op het Hortusplantsoen is 1-10-2017 in gebruik genomen. Installaties op de Jodenbreestraat, Markenplein en Oosterdokskade worden begin 2018 in gebruik genomen.

Voor de volledige management samenvatting MJA-3 met betrekking tot alle energie maatregelen 2017 voor de AHK zie hieronder in tabel 1.

Tabel 1

Categorie	Subcategorie 1	Maatregeltitel	Kwalificatie	Totale gerealiseerde primaire-energiebesparing [TJ]	Onderbouwing
Duurzame energie	Inkoop duurzame energie	Groene energie inkoop windenergie uit Nederland	Aanvullend op EEP	31,918	
Duurzame energie	Zonnestroom	Pas zonnepanelen of photovoltaïsche cellen toe (zonne-energie) op vier locaties: Jodenbreestraat, Markenplein, Oosterdoksade en Hortusplantsoen.	Zeker	0,023	In 2017 heeft alleen de geplaatste installatie op Hortusplantsoen 2 elektra geleverd in de periode 1-10-2017 en 31-12-2017. In 2018 komen daar nog 3 locaties bij: Jodenbreestraat 3, Markenplein 1 en Oosterdoksade 151 die zonne-energie gaan leveren. Er is vertraging opgetreden in de oplevering.
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiebesparende LED verlichting; LED modules 11W in de gangen Markenplein	Zeker	0,056	Het plaatsen van energiebesparende LED verlichting; LED modules 11W in de gangen (+/- 160 stuks) leidt tot energiebesparing
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiebesparende LED verlichting; LED modules 22W in de gangen Markenplein	Zeker	0,057	Het plaatsen van energiebesparende LED verlichting; LED modules 22W in de gangen (+/- 100 stuks) leidt tot besparingen
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiebesparende ledverlichting in de grote werkruimten Markenplein	Zeker	0,181	Het plaatsen van energiebesparende ledverlichting; tubes 24W in de grote werkruimten (+/- 124 stuks code H en +/- 36 stuks code J) leidt tot besparingen.
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiezuinige filters in LBK 1 Hortusplantsoen	Zeker	0,005	Het plaatsen van energiezuinige ACS filters (2x) in LBK 1 van HTP leidt tot besparingen.
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiezuinige filters in grote LBK Oosterdoksade	Zeker	0,324	Het plaatsen van 14 energiezuinige filters in de grote LBK zal leiden tot besparing
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiezuinige filters in LBK 2 Hortusplantsoen	Zeker	0,005	Het plaatsen van energiezuinige ACS filters (2x) in LBK 2 van HTP leidt tot besparingen
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiezuinige filters in LBK blackbox 5E Jodenbreestraat	Zeker	0,015	Het plaatsen van Energiezuinige ACS filters (4x) in LBK, blackbox 5E studio's zal leiden tot energiebesparing.
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiezuinige filters in LBK dansstudio's Jodenbreestraat	Zeker	0,014	Het plaatsen van energiezuinige ACS filters (4x) in LBK in de dansstudio's 5D zal leiden tot energiebesparing
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiezuinige filters in LBK, blackbox Jodenbreestraat	Zeker	0,007	Het plaatsen van energiezuinige ACS filters (2x) in LBK van de blackbox levert energiebesparing
Procesefficiency	Installaties, gebouwen en vervoer	Energiezuinige filters in LBK, dansstudio Jodenbreestraat	Zeker	0,007	Het plaatsen van energiezuinige ACS filters (2x) in LBK van het dansstudio JBS levert een energiebesparing op.

4. Duurzaamheidsactiviteiten

Navolgende activiteiten zijn in 2017 door het Duurzaamheidsplatform geïnitieerd:

Workshop Duurzaamheid in de digitale leer- en werkomgeving

Dit jaar was het thema van de duurzaamheidsactiviteiten digitalisering. In dat kader organiseerde het DZP in april en mei een reeks workshops "*Duurzaamheid in de digitale leer- en werkomgeving*". Ferry de Jong, senior beleidsadviseur ICT van de afdeling Informatiemanagement, heeft de workshops geleid. Hierin stond centraal hoe medewerkers op individueel niveau kunnen bijdragen aan de verduurzaming van de AHK. Ferry legde uit hoe we duurzaam kunnen handelen als het aankomt op kopiëren, printen, scannen en bestandsbeheer.

Wedstrijd daling papierverbruik

Binnen het thema digitalisering past ook het idee voor de wedstrijd om een daling van het papierverbruik onder medewerkers te realiseren. Het papierverbruik op de AHK is namelijk al tien jaar nagenoeg gelijk gebleven. Er is in april 2016 een wedstrijd uitgeschreven waarbij medewerkers gedurende een jaar hun papierverbruik proberen te verminderen.

Het printgedrag van de medewerkers is per medewerker uitgelezen. Als het aantal prints en kopieën van medewerkers tussen 12 april 2016 en 12 april 2017 20% of meer was gedaald, ontvangen ze van het DZP een beloning. Er heeft onder de medewerkers die deze daling hadden gerealiseerd een loting plaats gevonden voor een duurzaam geproduceerd tablet (de Apple iPad mini 4) en een aantal EcoKadobonnen voor duurzame en fairtrade artikelen.

5. Invoering Office 365

Met de invoering van Office 365 in juli 2017 wordt er gestreefd naar een omgeving waarin men papierloos kan werken. Hierdoor wordt er minder papier gebruikt. Doordat de medewerkers en studenten van de AHK zich van hun gegevens in de cloud kunnen bedienen, kan gebruik gemaakt worden van een flexibele werkplekken. Hierbij kan er eenvoudiger thuis gewerkt worden waardoor de reisbewegingen van en naar de AHK minder kunnen worden. Ook gezien het feit dat de datacenters van Microsoft als zeer duurzaam te boek staan zal dit bijdragen aan het verminderen van het gebruik van energie.

6. Duurzaam inkopen

De AHK heeft een milieuzorgsysteem, met o.a. als doelstelling aandacht voor duurzaamheidsaspecten bij inkoop van diensten en goederen. Hierbij dient de milieubelasting van de aankoop in de productie-, leverings-, gebruiks- en afvalfase zo laag mogelijk te zijn en moet rekening worden gehouden met sociale- en arbo-aspecten.

Met betrekking tot het inkoopbeleid hanteert de AHK de *Richtlijnen Duurzaam Inkopen AHK*. De hogeschool heeft als publieke instelling een voorbeeldfunctie. De markt zal sneller omschakelen naar duurzame producten als (semi)overheden om duurzame producten en diensten vragen. De kwaliteit van milieuvriendelijke producten is de laatste jaren sterk verbeterd en inmiddels vaak gelijkwaardig aan de niet-duurzame producten. Voor bijna alle producten en diensten is tegenwoordig een milieuvriendelijkere en kwaliteitsrijke variant voorhanden. Soms liggen de prijzen wat hoger, maar worden deze kosten terugverdiend door een lager energieverbruik of een langere levensduur. Het is daarom van belang om niet alleen naar aanschafkosten, maar ook naar de beheerskosten van een product te kijken. Duurzaam inkopen heeft niet alleen betrekking op milieuaspecten, maar ook op sociale aspecten als het tegengaan van kinderarbeid.

Naast specificaties per productgroep voert de AHK de inkoopprocedure ook duurzaam uit. In het digitale tijdperk is het mogelijk om een aanbesteding of offerteaanvraag uit te zetten

via internet. Dit spaart niet alleen papierkosten uit, maar ook de kosten voor het plaatsen van advertenties. Ook de offertes worden digitaal ingediend. Indien er langlopende afspraken met één leverancier zijn, waarbij met een catalogus wordt gewerkt, wordt de catalogus op internet geplaatst en gaan de bestellingen via internet. Vanzelfsprekend wordt van de inschrijver verwacht dat wordt voldaan aan alle geldende milieu- en arbowetgeving.

7. Energielabels

Voor de gebouwen zijn de energieprestaties bepaald. Dit getal wordt vertaald naar een energielabelklasse die aangeeft hoe energiezuinig het gebouw is. Het energielabel wordt berekend op basis van de energieprestatie van de bouwkundige eigenschappen en de gebouwgebonden installaties. De berekening houdt rekening met het gemiddelde Nederlandse klimaat, een gemiddelde bezettingsgraad en gemiddeld gebruikersgedrag. De energielabelklasse wordt bij de basismethodiek uitgedrukt in de energie-index (EI), bij de gedetailleerde methodiek wordt deze uitgedrukt in de EP;tot /EP;adm;tot;nb- waarde (E/E). Is het energielabel voor dit gebouw opgenomen met de basismethodiek, dan krijgt het gebouw een energielabelklasse in de range G tot en met A. De basismethodiek wordt vooral gebruikt bij bestaande gebouwen.

Er zijn nieuwe energielabels voor alle panden afgegeven. Hieronder per gebouw het label.

Jodenbreestraat 3:	A
Markenplein 1:	A
Oosterdokskade 151:	A
Overhoeksplein:	C
Hortusplantsoen 2:	D
Waterlooplein 213:	G
Agamemnonstraat 44:	G

De labels op Waterlooplein 213, Hortusplantsoen 2 en Agamemnonstraat 44 zijn niet voldoende, maar zullen gezien het feit dat het respectievelijk Rijks- en Gemeentelijke Monumenten zijn hoogstwaarschijnlijk niet verder opgewaardeerd kunnen worden. Bouwkundige wijzigingen aan Rijks- en Gemeentelijke monumenten mogen slechts in uitzonderlijke gevallen worden doorgevoerd.

8. Thermische meting gevels

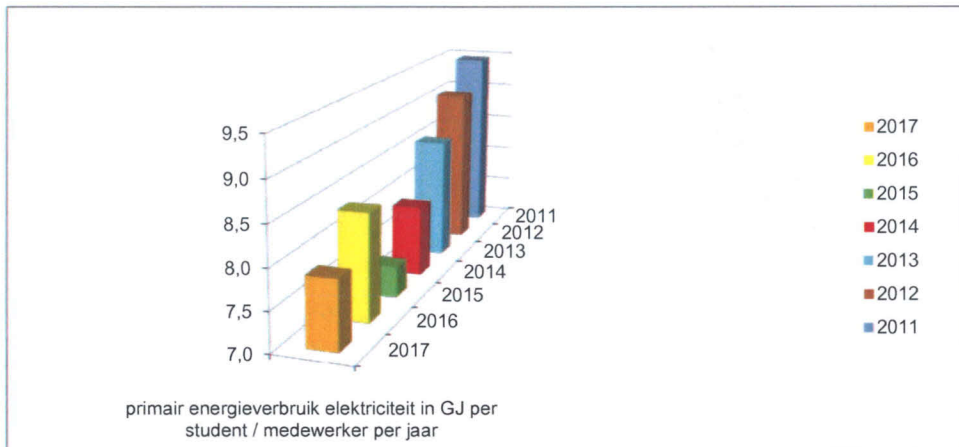
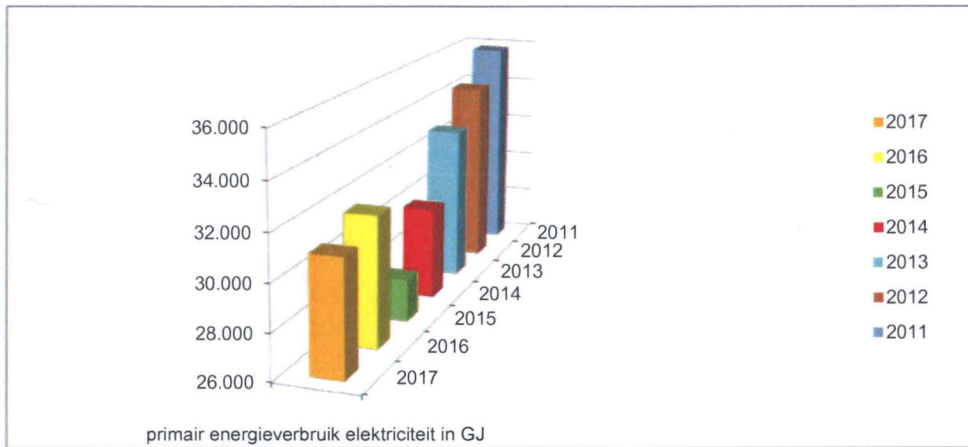
Er heeft een thermische meting plaatsgevonden van de gevels van alle in het bezit van de AHK zijnde panden. Met deze metingen heeft men vastgesteld op welke plekken de gebouwen voor verbetering vatbaar zijn bij het toepassen van isolatie. In de toekomst zullen deze plekken voorzien worden van betere isolatie voor zover dit mogelijk is.

9. Verbruiksgegevens AHK

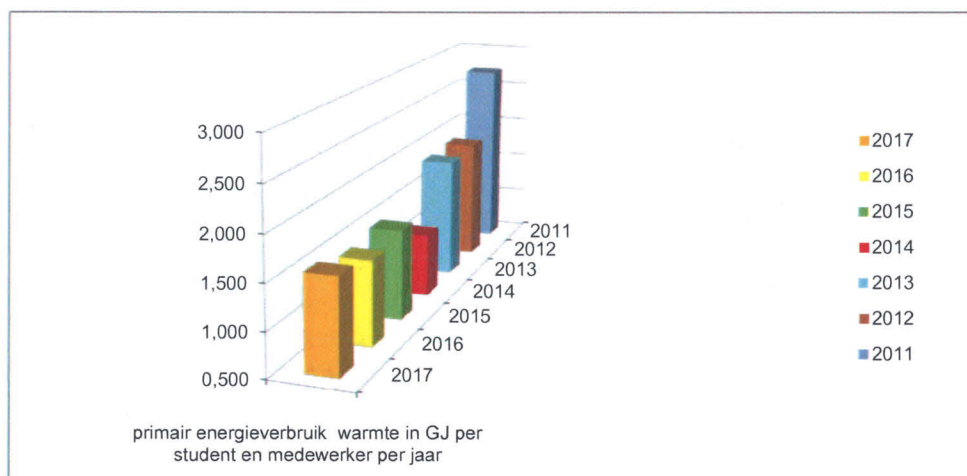
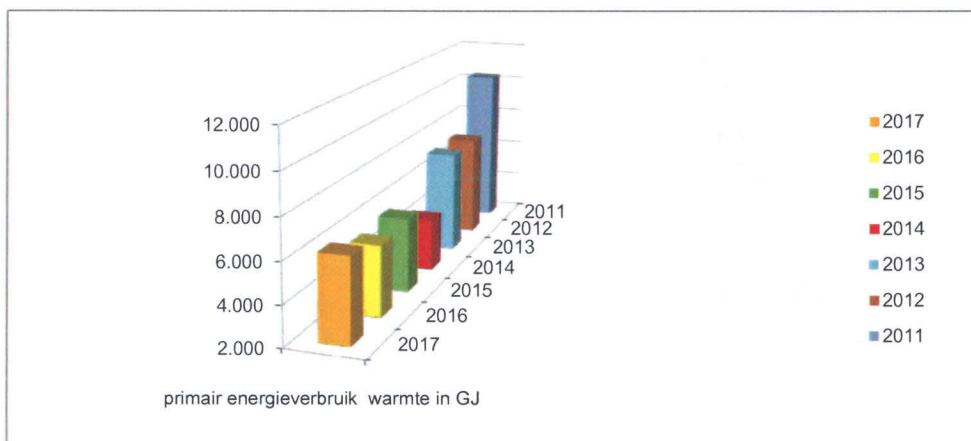
Voor de gegevens van het energieverbruik per student en medewerkers en de gegevens per m² van de AHK in 2017 zie bijlage 1. Opvallend is dat het totale primaire energieverbruik per m² stevig is gedaald. Zowel gas-, elektra- als warmteverbruik laten in 2017 een totale daling zien van 49.992 GJ naar 48.122 GJ. Bovendien is uit nieuwe metingen van de oppervlakken volgens de NEN 2580 gebleken dat de AHK meer vloeroppervlak in gebruik heeft dan voorheen werd aangenomen, waardoor er een positiever resultaat ontstaat op met primair energieverbruik totaal in GJ per m². Dit draagt samen met de genomen maatregelen op installatietechnisch- en ICT gebied en inkoop van groene elektra, bij aan het halen van de energie efficiëncyeis van 2% per jaar.

Bijlage 1

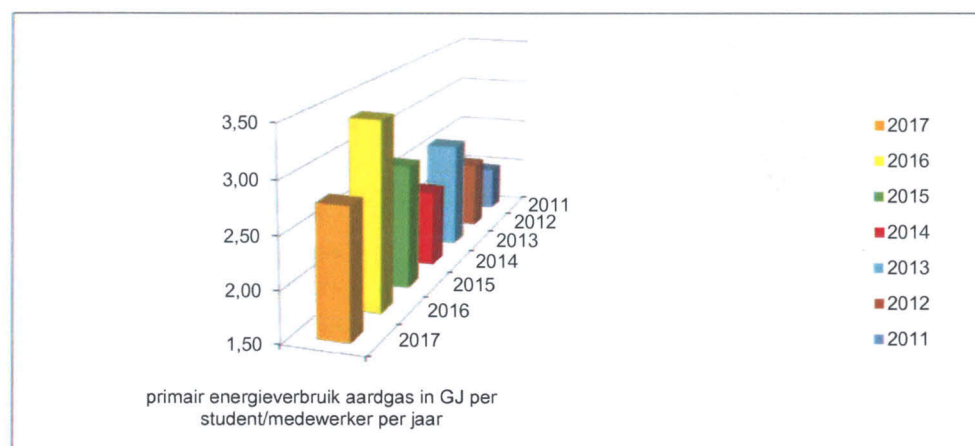
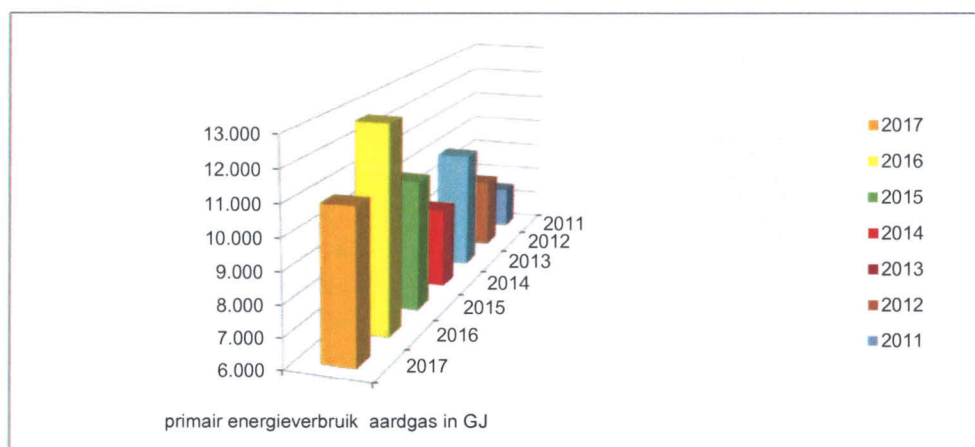
jaar	primair energieverbruik elektriciteit in GJ	aantal studenten	aantal medewerkers	primair energieverbruik elektriciteit in GJ per student / medewerker per jaar
2017	31.020	3.064	879	7,9
2016	31.699	2.944	848	8,4
2015	27.877	2.880	888	7,4
2014	30.098	2.956	849	7,9
2013	32.921	2.997	841	8,6
2012	34.371	2.948	842	9,1
2011	35.789	2.943	843	9,5

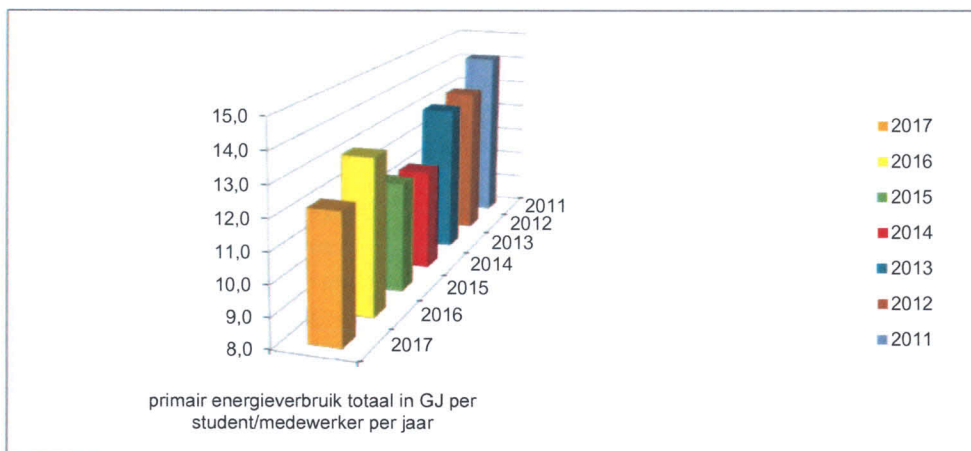
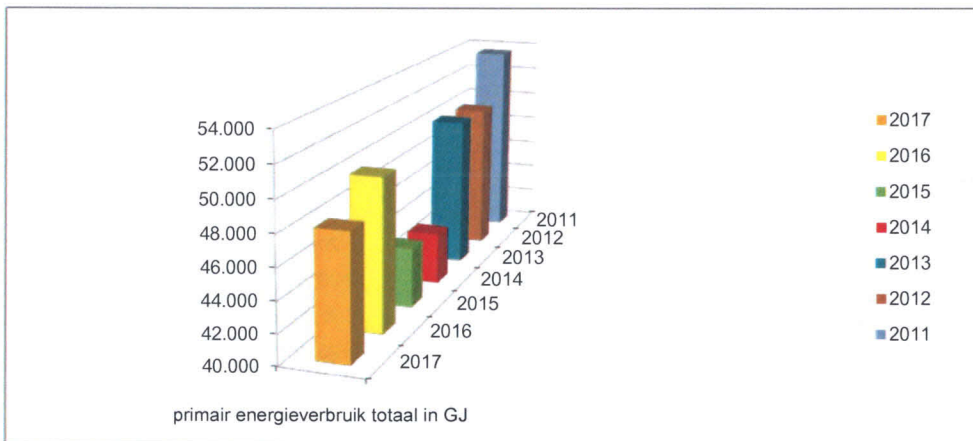
jaar	primair energieverbruik warmte in GJ	aantal studenten	aantal medewerkers	primair energieverbruik warmte in GJ per student en medewerker per jaar
2017	6.205	3.064	879	1,574
2016	5.533	2.944	848	1,459
2015	5.751	2.880	888	1,526
2014	4.662	2.956	849	1,225
2013	7.253	2.997	841	1,890
2012	7.269	2.948	842	1,918
2011	10.289	2.943	843	2,718

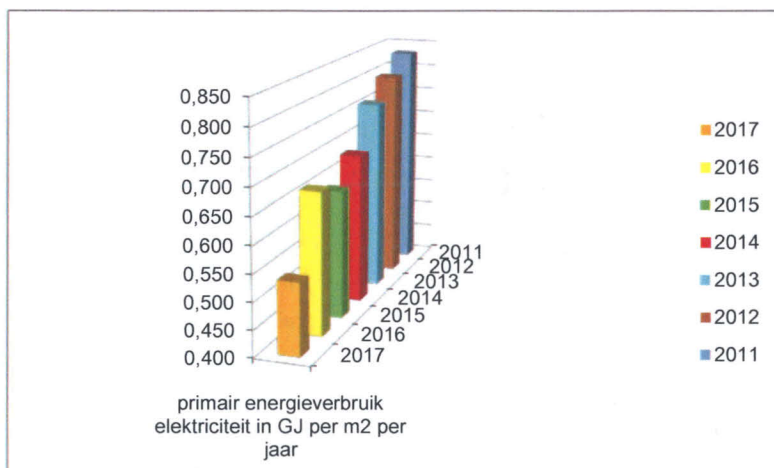
jaar	primair energieverbruik aardgas in GJ	aantal studenten	aantal medewerkers	primair energieverbruik aardgas in GJ per student/medewerker per jaar
2017	10.896	3.064	879	2,76
2016	12.760	2.944	848	3,36
2015	10.335	2.880	888	2,74
2014	8.676	2.956	849	2,28
2013	9.994	2.997	841	2,60
2012	8.396	2.948	842	2,22
2011	7.459	2.943	843	1,97

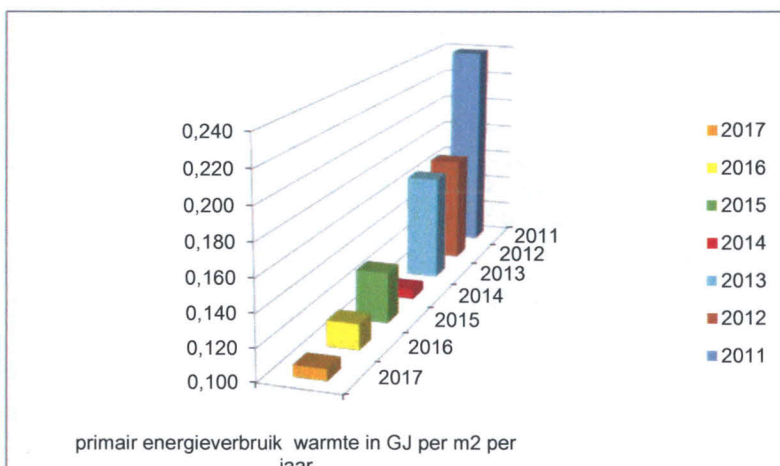
jaar	primair energieverbruik totaal in GJ	aantal studenten	aantal medewerkers	primair energieverbruik totaal in GJ per student/medewerker per jaar
2017	48.122	3.064	879	12,2
2016	49.992	2.944	848	13,2
2015	43.963	2.880	888	11,7
2014	43.436	2.956	849	11,4
2013	50.168	2.997	841	13,1
2012	50.036	2.948	842	13,2
2011	53.537	2.943	843	14,1

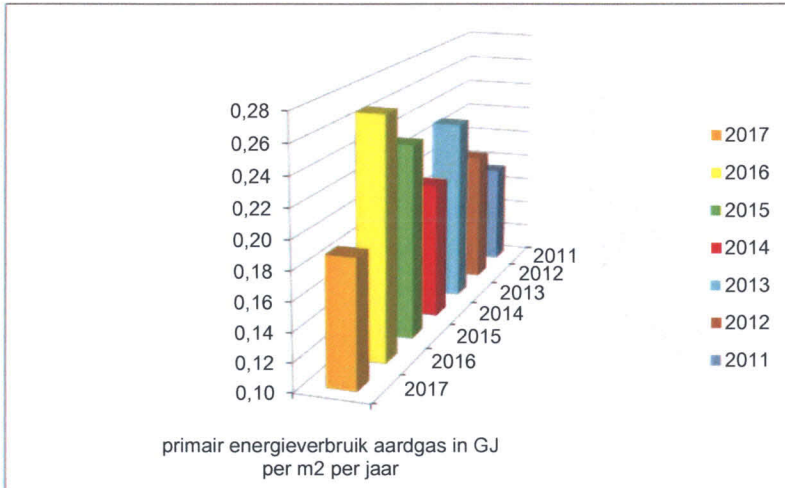
jaar	primair energieverbruik elektriciteit in GJ	aantal m2 BVO	primair energieverbruik elektriciteit in GJ per m2 per jaar
2017	31.020	57.948	0,535
2016	31.699	47.604	0,666
2015	27.877	43.547	0,640
2014	30.098	44.022	0,684
2013	32.921	43.252	0,761
2012	34.371	43.083	0,798
2011	35.789	43.083	0,831

jaar	primair energieverbruik warmte in GJ	aantal m2 BVO	primair energieverbruik warmte in GJ per m2 per jaar
2017	6.205	57.948	0,107
2016	5.533	47.604	0,116
2015	5.751	43.547	0,132
2014	4.662	44.022	0,106
2013	7.253	43.252	0,168
2012	7.269	43.083	0,169
2011	10.289	43.083	0,239

jaar	primair energieverbruik aardgas in GJ	aantal m2 BVO	primair energieverbruik aardgas in GJ per m2 per jaar
2017	10.896	57.948	0,19
2016	12.760	47.604	0,27
2015	10.335	43.547	0,24
2014	8.676	44.022	0,20
2013	9.994	43.252	0,23
2012	8.396	43.083	0,19
2011	7.459	43.083	0,17

jaar	primair energieverbruik totaal in GJ	aantal m2 BVO	primair energieverbruik totaal in GJ per m2 per jaar
2017	48.122	57.948	0,830
2016	49.992	47.604	1,050
2015	43.963	43.547	1,010
2014	43.436	44.022	0,987
2013	50.168	43.252	1,160
2012	50.036	43.083	1,161
2011	53.537	43.083	1,243

